

Montażysta dźwięku

352109

Inna nazwa zawodu: montażysta filmowy

Zadania i czynności

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Montażysta telewizyjno – filmowy jest autorem montażu obrazu i dźwięku w utworach audiowizualnych. Uczestniczy w produkcji filmowej i telewizyjnej, głównie na etapie postprodukcji. Wnosi twórczy wkład w ostateczny kształt warstwy wizualnej i dźwiękowej utworu audiowizualnego. Sam montaż to techniczna operacja polegająca na połączeniu ze sobą co najmniej dwóch oddzielnych ujęć. Wyjściowym tworzywem dla montażysty jest nagrany materiał zdjęciowy, zbiór ujęć zarejestrowanych przez operatora, który zwykle swoją objętością znacznie przekracza planowany czas emisji filmu czy programu telewizyjnego. Zadaniem montażysty jest wybór odpowiednich ujęć i połączenie ich w sposób odpowiadający koncepcji artystycznej i programowej dzieła audiowizualnego. Właściwy montaż organizuje sekwencję scen w czasie, wpływa na tempo filmu, jego nastrój, wyraz i dynamikę. Sposób doboru ujęć, ich wybór z nagranych materiałów i kreatywne ich łączenie, stanowi twórczy wkład w ostateczny kształt dzieła audiowizualnego. Praca montażysty polega na przeglądzie, analizie, wyborze i selekcji materiałów zdjęciowych oraz umiejętnym, pod względem technicznym i twórczym, ich połączeniu, zgodnym z założeniami scenariusza, scenopisu oraz wizją i zamysłem reżysera lub autora programu. Montażysta uczestniczy w produkcji filmów fabularnych, dokumentalnych, reklamowych, instruktażowych, szkoleniowych, a także w produkcji szeregu innych form audiowizualnego przekazu.

Materiały robocze rejestrowane są na różnych nośnikach. Obraz może być zapisany na analogowej taśmie magnetycznej (linowa forma zapisu) lub w postaci cyfrowej na dowolnym nośniku np. karcie pamięci (nieliniowa forma zapisu). Przy produkcji filmowej wykorzystuje się światłoczułą taśmę filmową, na której materiał rejestrowany jest także liniowo.

Podstawowe zadania:

- przygotowanie nagranych materiałów do montażu, zgranie go na twardy dysk komputera,
- przegląd nagranych materiałów, wybór odpowiednich elementów,
- właściwy montaż - dokonanie cięć, łączenie wybranych ujęć, dodanie efektów specjalnych, dodanie grafiki i animacji, udźwiękowienie, opracowanie dialogów i efektów dźwiękowych, dodanie muzyki, lektora, wersji językowych,
- przygotowanie materiałów do dystrybucji na różnych nośnikach i w różnych formatach,
- archiwizacja materiałów.

Praca montażysty łączy w sobie działalność o charakterze twórczym i kreatywnym, ze

znajomością technologii umożliwiających techniczną operację montażu.

Montaż może odbywać się w sposób liniowy, wykorzystywany w telewizji, polegający na montowaniu materiału wideofonicznego na magnetycznej taśmie filmowej. Polega on na sekwencyjnym „przekopiowywaniu” materiału filmowego z taśm źródłowych na taśmę docelową i wymaga przynajmniej dwóch urządzeń wideo – odtwarzającego i nagrywającego. Montaż liniowy dokonywany jest na stole montażowym wyposażonym w specjalistyczny sprzęt wymagający profesjonalnej obsługi.

Montaż nieliniowy dokonywany jest przy użyciu komputerów multimedialnych. Nagrany materiał zgrywany jest na twardy dysk komputera i za pomocą specjalnych programów, poddawany dalszej obróbce.

W przypadku światłoczułej taśmy filmowej, na której obraz zarejestrowany jest także w postaci liniowej, montaż polega na dokonywaniu mechanicznych cięć i ponownego łączenia (sklejania) za pomocą specjalnych sklejek.

Obecnie w produkcji audiowizualnej dominuje montaż nieliniowy oparty o zaawansowane techniki komputerowe.

Środowisko pracy

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

ŚRODOWISKO PRACY

Warunki materialne

Obecnie montaż wykonywany jest najczęściej w sposób nieliniowy, przy wykorzystaniu techniki komputerowej, w tym komputerów multimedialnych i zastosowaniu specjalistycznego oprogramowania. Praca montażysty wykonywana jest głównie w pomieszczeniach, niezależnie od metody montażu (liniowy, nieliniowy), wyposażonych w specjalistyczny sprzęt. Pomieszczenia takie nazywane są montażowniami. Praca montażysty filmowego realizowana jest w fazie postprodukcji filmu czy innej formy audiowizualnej i z reguły nie wymaga wyjazdów. Zdarza się jednak, że w trakcie realizacji filmu czy innego programu, dokonuje się tzw. montażu offline, czyli montażu tymczasowego, poglądowego. W takich sytuacjach konieczna jest obecność montażysty na planie filmowym. Możliwość montażu istnieje także w nowoczesnych wozach transmisyjnych i jest dokonywana w miejscu realizacji transmisji. Montażysta narażony jest na przebywanie przez dłuższy czas w wymuszonej, siedzącej pozycji ciała. Wzrok jest narażony na długotrwałe wpatrywanie się w obrazy monitorów, a słuch na intensywne dźwięki o zmiennym natężeniu. Praca wykonywana jest w polu elektromagnetycznym wytwarzanym przez obsługiwane urządzenia. Praca wymaga skupienia uwagi i jest wykonywana niejednokrotnie pod presją czasu i w poczuciu odpowiedzialności za końcowy efekt jakościowy dzieła.

Warunki społeczne

Praca montażysty pod względem technicznym, czyli dokonywania samej operacji montażu, ma charakter indywidualny, jednak posiada znamiona działania o charakterze zespołowym. Praca montażysty przebiega w porozumieniu z autorem filmu czy programu – reżyserem, producentem, redaktorem i tu ważne są umiejętności

komunikowania się.

Montażysta komunikując się z osobami odpowiedzialnymi za całości utworu audiowizualnego, musi rozumieć intencje reżysera czy producenta, musi także potrafić przedstawić swój punkt widzenia i własne racje dotyczące montażu otrzymanych materiałów. Kontakty z innymi osobami mają miejsce głównie podczas zadań dotyczących nadania ogólnej koncepcji dzieła, oddania intencji autora, zgodności ze scenariuszem i scenopisem. Sama praca montażysty nad opracowywanym materiałem, odbywająca się na stanowiskach montażowych, ma charakter indywidualny i przebiega w izolacji od innych osób. Montaż jest jednym z elementów produkcji dzieła czy utworu audiowizualnego, w którym bierze udział wielu specjalistów - członków ekipy realizacyjnej, których praca składa się na efekt końcowy i oddanie idei, którą reżyser chciał przekazać za pomocą filmu i w tym kontekście praca montażysty ma charakter zespołowy i wymaga możliwie szerokiej współpracy. W pracy montażysty największe znaczenie ma ustny sposób porozumiewania się, ale duże znaczenie mają także formy pisemne w postaci scenariusza, scenopisu czy np. konspektu programu.

Warunki organizacyjne

Organizacja pracy montażysty uzależniona jest od charakteru wykonywanej pracy i formy zatrudnienia. Czas pracy uzależniony jest często od otrzymanego zlecenia, terminu jego realizacji i nie jest związany z ustalonymi godzinami pracy. Często możliwe jest samodzielne ustalanie czasu pracy. Przy innych formach produkcji audiowizualnej np. w telewizji, praca może odbywać się zarówno w dzień i nocy, trwać powyżej 8 godzin na dobę i odbywać się także w dni wolne od pracy. Praca montażysty odbywa się w pomieszczeniach na stanowiskach montażowych i może być zorganizowana w sposób nie wymagający wyjazdów poza miejsce pracy. Zdarza się jednak, że konieczne jest przygotowanie montażu offline, czyli montażu tymczasowego, poglądowego, w takich sytuacjach konieczny jest wyjazd montażysty na plan filmowy. Montażysta odpowiedzialny jest za techniczne aspekty wykonywanej pracy tj. za prawidłowość wykonywanych operacji. Ponosi także odpowiedzialności za sprzęt i wyposażenie do montażu, często bardzo kosztowne oraz za artystyczny i merytoryczny kształt montowanego materiału. Zakres i tryb nadzoru nad pracą montażysty jest uzależniony od miejsca i sposobu organizacji pracy. Montaż dokonywany jest wg wskazówek i przy współpracy autora programu, reżysera, producenta. W zależności od charakteru produkcji, nadzór może się sprowadzać do kontroli głównych celów i zadań, pozostawiając miejsce na inwencję i samodzielność montażysty. Praca może być także bardziej sformalizowana i wykonywana wg precyzyjnych wskazówek autora programu, wtedy ma bardziej charakter techniczny i wymaga tylko sprawnej obsługi zestawu montażowego. Praca montażysty jest zajęciem niezrutynizowanym, każdy montaż jest jednostkowy i niepowtarzalny, wymagający twórczego podejścia i posiada znamiona jednostkowej produkcji. Natomiast pod względem technicznym wykonywane czynności mają charakter powtarzalny i zrutynizowany, polegający na obsłudze sprzętu do dokonywania montażu.

Wymagania psychologiczne

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Praca montażysty wymaga zarówno technicznych umiejętności dokonywania montażu i obsługi urządzeń, jaki i twórczego działania, polegającego na umiejętnym

przekształcaniu otrzymanego materiału, poprzez nadanie mu kształtu i wyrazu zgodnego z wizją reżysera czy twórcy filmu. Konieczna jest także dobra pamięć, niezbędna zwłaszcza przy przeglądaniu dużej ilości materiałów i dokonywaniu ich selekcji. Montażysta powinien mieć umiejętności analizy i syntezy, konieczne do przetwarzania otrzymanego materiału, wyboru odpowiednich elementów i łączenia ich w całość. Konieczna jest przy tym zarówno wyobraźnia, jak i zdolność do twórczego myślenia, niezbędne do nadania montowanym materiałom nowego wyrazu jakościowego, zarówno pod względem audiowizualnym jak i artystycznym.

Z uwagi na częste kontakty z reżyserem czy producentem, montażysta powinien mieć bardzo dobre umiejętności komunikacji. Powinien posiadać umiejętność jasnego formułowania i wyrażania własnych myśli. Niezbędna jest też umiejętność współpracy oraz przedstawiania własnej wizji i własnych racji, oraz przekonywania do nich innych. Powinna go cechować dokładność i cierpliwość oraz precyzja w działaniu wymagana w związku z koniecznością analizowania dużej ilości nagranych materiałów oraz dokładnego i starannego łączenia i modyfikowania wybranych elementów. Wskazane są predyspozycje o charakterze technicznym, przydatne do obsługi urządzeń montażowych i sprzętu komputerowego. Ważna jest też umiejętność koncentracji i skupienia oraz pracy w izolacji. Z kolei umiejętność pracy w szybkim tempie i pod presją czasu jest ważna z uwagi na okoliczności związane np. z bliskim i nieprzekraczalnym terminem emisji lub zakończenia realizacji programu. Osoba zainteresowana zawodem montażysty obrazu i dźwięku, powinna mieć zainteresowania związane ze sztuką, a zwłaszcza z kinem, filmem, teatrem, telewizją, muzyką i plastyką. Obcowanie ze sztuką i różnymi formami przekazu audiowizualnego, znajomość zagadnień związanych z ich powstawaniem i stosowanymi środkami wyrazu artystycznego, sprzyjają kształtowaniu umiejętności twórczego myślenia i zdolności przeobrażania otrzymanego materiału w sposób zgodny z zasadami konstrukcji dzieł i programów audiowizualnych różnych typów, nadając mu jednocześnie indywidualny i niepowtarzalny charakter. Obecnie najczęściej montaż dokonywany jest przy użyciu komputerów, stąd konieczne są zainteresowania technikami informatycznymi, specjalistycznym oprogramowaniem oraz śledzenie najnowszych trendów w tej dziedzinie.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Praca montażysty, w zależności od warunków organizacyjnych wykonywanej pracy, ma charakter pracy lekkiej lub średnio lekkiej. Montażysta powinien mieć dobry ogólny stan zdrowia i być gotowy do pracy w różnych porach dnia i nocy oraz do pracy w szybkim tempie i pod presją czasu. Warunkiem podjęcia pracy w zawodzie jest dobra koordynacja wzrokowo-słuchowa, dobry słuch i wzrok, rozróżnianie barw, zdolność widzenia stereoskopowego oraz niezaburzona percepcja kształtów. Wymagana jest także zręczność rąk i palców, co związane jest z obsługą specjalistycznych urządzeń. W zależności od warunków organizacyjnych, zwłaszcza w przypadku, gdy praca wykonywana jest w indywidualnym tempie, możliwe jest wykonywanie pracy montażysty w przypadku lekkiego obniżenia wydolności układu krążenia, czy układu oddechowego. Również w zależności od warunków organizacyjnych i w przypadku zorganizowania stanowiska pracy w sposób niewymagający dłuższego stania i chodzenia, istnieją możliwości wykonywania pracy montażysty przez osoby z dysfunkcją kończyn dolnych. Dopuszczalne są także wady wzroku niewielkiego stopnia, możliwe do skorygowania okularami.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Nie ma formalnych wymogów dotyczących wykształcenia montażysty, jednak aby rozpocząć pracę w tym zawodzie, wskazane jest uzyskanie kierunkowego wykształcenia na poziomie wyższym zawodowym lub magisterskim lub na poziomie średnim zawodowym, pomaturalnym i policealnym. Możliwe jest także uzyskanie odpowiednich kwalifikacji na studiach podyplomowych.

Zarówno na poziomie średnim zawodowym, jak i wyższym wskazane jest wykształcenie o profilu telewizyjno - filmowym o specjalności - montaż obrazu i dźwięku. Możliwe jest także posiadanie innej specjalizacji w zakresie realizacji filmowej i telewizyjnej, popartej praktycznymi umiejętnościami i doświadczeniem w zakresie montażu.

Możliwe jest także uzyskanie kwalifikacji w szkołach o profilu informatycznym, kształcących w kierunku montażu nieliniowego.

Kwalifikacje i umiejętności w zakresie montażu można także uzyskać w systemie kursów, szkoleń i warsztatów.

Specyfika zawodu montażysty powoduje, że o zatrudnieniu decyduje nie tylko formalne wykształcenie, ale także talent, predyspozycje, praktyczne umiejętności i osobisty dorobek.

Podstawę do podjęcia pracy w tym zawodzie, może stanowić też wykształcenie o profilu informatycznym wyższe lub średnie, uzupełnione o wiedzę z zakresu montażu, uzyskaną na kursach, szkoleniach i warsztatach lub w przypadku wykształcenia wyższego - studiach podyplomowych.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Specyfika pracy montażysty i różnorodność warunków organizacyjnych, w jakich jest wykonywana powoduje, że nie można mówić o rozwoju kariery i awansie w kontekście osiągnięcia wyższych stanowisk w strukturze organizacji. O pozycji zawodowej montażysty świadczy jego dorobek oraz wynikające z talentu, kompetencji i profesjonalizmu uznanie w branży, zajmującej się produkcją telewizyjno-filmową i audiowizualną. Przekłada się to na angażowanie do znaczących w w/w branży produkcji. W przypadku wykonywania pracy na rzecz produkcji o mniejszym wyrazie artystycznym - filmów szkoleniowych, instruktażowych, wizerunkowych, okolicznościowych, czy produkcji innych form komunikacji audiowizualnej, miarą profesjonalizmu i pozycji jest ilość otrzymywanych zleceń.

Szybki rozwój technik informatycznych i specjalistycznego oprogramowania powoduje, że utrzymanie pozycji zawodowej wymaga ciągłego doskonalenia warsztatu i dokształcania.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Nie ma formalnych wymogów dotyczących wieku osób podejmujących pracę w zawodzie montażysty. Kwalifikacje i wiedzę w zakresie montażu mogą zdobywać również osoby dorosłe na studiach zaocznych, podyplomowych, a także w szkołach średnich dla dorosłych oraz w systemie kursowym. W pracy montażysty, zwłaszcza w małych firmach, często ważniejsze od formalnego wykształcenia są talent, pasja, doświadczenie i praktyczne umiejętności.

W małych firmach zajmujących się produkcją audiowizualną, zadania montażysty łączone są często z innymi specjalnościami z zakresu realizacji filmowej i telewizyjnej.

Możliwości zatrudnienia

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Zawód montażysty nie jest zawodem występującym powszechnie. Cechuje go stabilność zatrudnienia. Ogłoszenia o wolnych miejscach pracy zamieszczane są najczęściej na branżowych portalach internetowych. Również osoby wykonujące ten zawód, zwłaszcza na zasadzie samozatrudnienia, zamieszczają tam własne oferty pracy. Miejsca pracy dla montażystów znajdują się zarówno w dużych ośrodkach telewizyjnych i filmowych, państwowych i prywatnych, jak i w telewizjach lokalnych, kablowych czy niewielkich firmach producenckich, gdzie realizowane są filmy szkoleniowe, instruktażowe czy okolicznościowe. Pracę w zawodzie montażysty łatwiej uzyskać w dużych aglomeracjach miejskich, w których siedziby mają duże studia telewizyjne i filmowe oraz mniejsze firmy producenckie.

Zawody pokrewne

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Asystent montażu

Realizator obrazu i dźwięku

Operator kamery

Videofilmowiec

Reżyser

Polecana literatura

Ostatnia aktualizacja - 09.2009

Arijon Daniel, „Gramatyka języka filmowego”, Wydawnictwo Wojciech Marzec, 2008

Płażewski Jerzy, „Język filmu”, Książka i Wiedza, 2008

Mascelli Joseph, „5 tajemnic warsztatu filmowego”, Wydawnictwo Wojciech Marzec, 2007

Murch Walter, W mgnieniu oka. Sztuka montażu filmowego”, Wydawnictwo Wojciech Marzec, 2006

Duś Zygmunt, „Podstawy montażu filmowego”, Fundacja Sztuki Filmowej, "Kamera 2000", 2000

Zonn Lidia, „O montażu w filmie”, Centrum Animacji Kultury, 2001

Zonn Lidia, „Wokół montażu: Wybór tekstów źródłowych”, PWSFTiT, 2001

Zonn, Lidia, „Zasady montażu filmowego: film dokumentalny”; PWSFTiT,

Zonn Lidia red., „Uwagi ze stołu montażowego Wybór prac studenckich”, PWSFTiT, 2004

Czyżewski Stefan, Sitarsk Piotr , „Kamera – światło – montaż”, Rabid, 2001

Reisz Karel, „Technika montażu filmowego”, Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe, 1967

Dreyer-Sfard Regina, „Montaż w twórczości Eisensteina”; Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe 1964